

Ungdom og seksualitet

Temaet ungdom og seksualitet ved de katolske skolene i Norge er et viktig tema som også elevene ved våre skoler skal tilegne seg kunnskap om. De katolske skolene bygger på en livsoppfatning og en tradisjon som i dag er under sterkt press fra strømninger i tiden. Skal våre skoler opprettholde sin berettigelse, må vi også på dette området finne en vei som sikrer at elevene oppnår minst de samme faktiske kunnskaper som elever i kommunale skoler, samtidig som vi styrker ungdommenes evne til å opprettholde et helhetlig syn på seksualitet som fremmer livets verdier. Den katolske skoles pedagogiske mål er: Å utvikle hele mennesket, intellektuelt, religiøst, fysisk og sosialt.

I Læreplan for de katolske skolene i Norge, Overordnet del, j m f.

http://www.katolsk.no/organisasjon/norge/skoler/laereplan_overordnet-del-2des20.pdf sies det:

«Det er viktig å understreke at den katolske skole ser positivt på det menneskelige liv og samfunnets og kulturens utfoldelse, men at det er avgjørende at dette oppleves og tolkes i lys av Guds skapelse og frelsesplan.» (Ibid. s. 10) ..... «I alle fag skal tro og kultur integreres slik at elevene kan lære sammenhengen mellom menneskelig kultur og evangeliets budskap.» (Ibid. s. 14)

De katolske skolene i Norge benytter læreplaner som er fastsatt for offentlige skoler i alle fag utenom KRLE/kristendoms kunnskap.

«Disse vil imidlertid bli belyst av den katolske skoles tradisjon og egenart. Slik skal skolens identitet som katolsk skole skinne igjennom hele skolens hverdag.

I forbindelse med enkelte tema eller fag vil også Kirkens syn på f.eks. menneskeverdet eller konkrete moralspørsmål måtte trekkes eksplisitt inn.» (Ibid. s. 18)

Emnet Ungdom og seksualitet må sees i lys av målene i de Katolske KRLE-planene, Overordnet del for de katolske skolene i Norge, og synliggjøringstilleggene. Dette er vi forpliktet på og skal som katolsk skole strebe etter å oppfylle.

KRLE – utdrag fra De KATOLSKE KRLE -planene

<http://www.katolsk.no/organisasjon/norge/skoler/>

Kjerneelement –

Kunnskap om kristen tro og praksis

Kompetansemål etter 10. trinn: Gjøre rede for og reflektere over sentrale momenter i kristen tro

Læringsmål: Eleven samtaler om hva det vil si å være katolikk, med vekt på troen på Kristus som vår frelser, kristen etikk, og messens og sakramentenes betydning som ramme for det katolske livet

Utforsking av religioner og livssyn med ulike metoder

Kompetansemål etter 7. trinn: Gjøre rede for kristent syn på barn, familie og samliv. Samtale om syn på barn, familie og samliv i noen religioner og livssyn

Læringsmål: Eleven gjør rede for og samtaler om kristen etikk med vekt på Den katolske kirkes lære om barn, familie og samliv. Samtaler om synet på dette innen noen religioner og livssyn

Utforsking av eksistensielle spørsmål og svar

Kompetansemål etter 4. trinn: Beskrive og samtale om ulike måter å leve sammen på i familie og samfunn ut fra kristen tro og etikk

Læringsmål: Eleven blir kjent med Den katolske kirkes sosiallære og de katolske dydenes betydning på veien til det gode liv

Kompetansemål etter 7. trinn: Gjøre rede for hovedinnholdet i kristen etikk

Læringsmål: Eleven gjør rede for Den katolske kirkes lære i viktige etiske spørsmål, herunder De katolske dydene som veien til det gode liv

Kompetansemål etter 10. trinn: Gjøre rede for et kristent menneskesyn og den kristne etikkens forankring. Gjøre rede for og reflektere over syn på kjønn og seksualitet i kristendom. Reflektere over ulike syn på kjønn og seksualitet i noen religioner og livssyn

Læringsmål: Eleven

- **Gjør rede for Den katolske Kirkes positive menneskesyn, hva menneskeverd er, og hvordan menneskets verdighet og ukrenkelighet står sentralt i Den katolske Kirkes sosiallære**
- **Gjør rede for det bibelske grunnlaget for den kristne etikken**
- **Gjør rede for ekteskapets sakrament, med vekt på Den katolske Kirkes positive syn på seksualitet og ekteskap**
- **Gjør rede for Den katolske Kirkes syn på kjønn og kjønnenes komplementære egenskaper, kjenner begrunnelsen for synet på sex utenfor ekteskap, prevensjon, skilsmisse og homofili, og sammenligner med utbredte syn på disse spørsmålene ellers i samfunnet**
- **Eleven blir kjent med Den katolske kirkes sosiallære og de katolske dydenes betydning på veien til det gode liv**

Kunne ta andres perspektiv

Kompetansemål etter 4. trinn: Lytte til og sette seg inn i andres synspunkter, tanker, følelser og erfaringer og kunne dele egne meninger på en respektfull måte

Læringsmål: Eleven samtaler om filosofi, religion og livssyn som grunnlag for etisk tenkning, og drøfter noen moralske forbilder fra fortid og nåtid

Kompetansemål etter 7. trinn: Reflektere over eksistensielle spørsmål knyttet til menneskets levesett og levekår og klodens framtid, med basis i kristen tro og etikk

Læringsmål: Eleven

- **Gjør rede for Den katolske kirkes lære i viktige etiske spørsmål, herunder De katolske dydene som veien til det gode liv**
- **Utforsker og beskriver etiske dilemmaer i forbindelse med ulike familieformer, forholdet mellom kjønnene og generasjonene, sett på bakgrunn av Den katolske kirkes tilnærming til dette**
- **Samtaler om aktuelle etiske dilemmaer, og setter seg inn i andres situasjon. Reflekterer over betydningen som tro og livssyn har for menneskers syn på seg selv og sine medmennesker**

Etisk refleksjon

Kompetansemål etter 4. trinn: Identifisere og reflektere over etiske spørsmål ut fra kristen etikk

Læringsmål: Eleven

- **Reflekterer over mennesket som skapt i Guds bilde og implikasjoner i forholdet til oss selv, til hverandre og menneskeverdet, det dobbelte kjærlighetsbudet og Jesu nye bud. Viser evne til å gjøre bruk av disse i praksis**
- **Med utgangspunkt i Den katolske kirkes lære samtaler elevene om utfordringer knyttet til aktuelle etiske spørsmål og menneskets forvalteransvar overfor alt levende, klima og bærekraft, jamfør Laudato Si'**

Kompetansemål etter 7. trinn: Gjøre rede for hovedinnholdet i kristen etikk. Planlegge og gjennomføre et prosjekt til glede for mennesker utenfor skolen

Læringsmål: Eleven gjør rede for kristen etikk med hovedvekt på Den katolske kirkes lære om etiske spørsmål. Eleven bidrar med positiv innstilling, refleksjon, engasjement og offervilje i et prosjekt utenfor skolen til glede for andre

Kompetansemål etter 10. trinn: Utforske etiske ideer fra sentrale skikkelser i filosofihistorien og anvende ideene til å drøfte aktuelle etiske spørsmål

Læringsmål: Eleven anvender ideer fra noen sentrale personer i filosofihistorien, deriblant katolske og andre kristne filosofer og teologer, til å drøfte aktuelle etiske og eksistensielle spørsmål:

- Meningen med livet og betydningen av å søke mening, mål for livet
- Kunst, fornuft og tro som veier til gudserkjennelse, mening og sannhet
- Guds allmakt og det ondes problem
- Den katolske kirke sin lære om døden og livet etter døden
- Naturretten, åpenbaringen
- Samvittighetens rolle, dydsetikken; dyder og laster
- Bli kjent med sine talenter

Fagfornyelsen – her presenteres kompetansemål som er relatert til temaet fra fagene naturfag, samfunnsfag og norsk. Disse etterfølges av synliggjøringstilleggene i de respektive fag, som skolene er forpliktet på.

Naturfag, kompetansemål:

Etter 4. trinn:

- samtale om likheter og ulikheter mellom kjønnene, om kjønnsidentitet og om menneskets reproduksjon

Etter 7. trinn:

- gjøre rede for fysiske og psykiske forandringer i puberteten og samtale om hvordan dette kan påvirke følelser, handlinger og seksualitet

Etter 10. trinn:

- drøfte spørsmål knyttet til seksuell og reproduktiv helse

Synliggjøringstillegg i naturfag

Gud har skapt verden og holder den oppe. At han har gitt mennesket ansvar for å forvalte den, gir et viktig perspektiv på natur- og miljøvern. Virkelighetsoppfatning og kunnskapssyn kan ha betydning for hvordan naturvitenskapelige resultater presenteres og tolkes. Vitenskapelige sannheter forandres og utvikles. Faget skal generelt styrke elevenes evne til å vurdere kunnskap i lys av disse momentene, inkludert å se hvordan teorier og modeller om verdens tilblivelse bygger på forskjellige forutsetninger.

*Faget skal formidle at mennesket står i en særstilling i skaperverket, med en naturside og en åndsside. **Menneskets verdi er forankret i skapelsen, livet er hellig og ukrenkelig fra***

*unnfangelse til naturlig død. Faget skal ruste elevene til å vurdere hvilke konsekvenser dette bør få for naturvitenskapelig forskning på mennesket. I etiske vurderinger av forskning og bruk av forskningsresultater er **kristen og katolsk etikk og sosiallære** et godt grunnlag for å vurdere hva som er godt for enkeltmennesker og samfunn. Elevene skal motiveres til å bruke sine evner og sin naturfaglige kompetanse til det beste for sine medmennesker, både lokalt og globalt (**Laudato Si'**).*

Samfunnsfag, kompetansemål:

Etter 2. trinn:

- samtale om følelser, kropp, kjønn og seksualitet og hvordan egne og andres grenser kan uttrykkes og respekteres

Etter 4. trinn:

- samtale om grenser knyttet til kropp, hva vold og seksuelle overgrep er, og hvor man kan få hjelp hvis man blir utsatt for vold og seksuelle overgrep

Etter 7. trinn:

- reflektere over variasjoner i identiteter, seksuell orientering og kjønnsuttrykk og egne og andres grenser knyttet til følelser, kropp, kjønn og seksualitet og drøfte hva man kan gjøre om grenser blir brutt

Etter 10. trinn:

- reflektere over likheter og ulikheter i identiteter, levesett og kulturuttrykk og drøfte muligheter og utfordringer ved mangfold
- reflektere over hvordan identitet, selvbilde og egne grenser utvikles og utfordres i ulike fellesskap, og presentere forslag til hvordan man kan håndtere påvirkning og uønskede hendelser

Synliggjøringstillegg i samfunnsfag

*Hva det gode liv og det gode samfunn er, er ikke spørsmål med verdinøytrale svar. Faget må derfor gi stort rom for refleksjon rundt hva som er godt og rett i samfunnet, og må klargjøre hvordan ulike livssyn og tanke-systemer fører til ulike verdi- og samfunnssyn. **Faget bygger på en kristen, katolsk forståelse av samfunnet, med en virkelighetsoppfatning og et menneskesyn som sier at Gud har skapt verden, holder den oppe og er aktiv i menneskers liv.** I faget skal elevene utforske hvordan menneskene gjennom sine handlinger kan være aktive, ansvarlige medarbeidere i Guds skaperverk, j m f **Den katolske kirkes sosiallære**. Elevene skal bli bevisste på religionen sin påvirkning på etiske holdninger, sosiale strukturer og lover, og spesielt hvordan kristen tro, tanke og tradisjon har preget utviklingen i Norge. Fordi mennesket er skapt i Guds bilde, har det potensiale til å gjøre godt, men på grunn av syndefallet har det og potensiale til å gjøre vondt. Elevene skal bli bevisste på hvordan mennesket kan bli fristet til å misbruke makt, og de skal bli rustet til å ta ansvar for egne og medansvar for andre sitt liv.*

Norsk, kompetansemål:

Etter 7. trinn:

- utforske og reflektere over sammenhengen mellom språk og identitet

Etter 10. trinn:

- utforske og reflektere over hvordan tekster framstiller unges livssituasjon

Synliggjøringstillegg i norsk

*I språkfagene – som norsk og engelsk, også i kroppsøving, må det jobbes underveis, med holdninger, litteratur, tekster, bilder og ikke minst katolsk vokabular og begrepsapparatet. Tekster kan være direkte knyttet til religion eller kan brukes indirekte - for å finne kristne spor i dikt, sang, salmer, fortellinger bilder etc. **Elevene skal møte tekster som gir positive forbilder, utvider deres horisont og skaper empati. Tekster og språkøvelser som reflekterer kristen og katolsk tro og liv med en gudsdimensjon, bidrar til kulturforståelse og identitetsutvikling.** Slike tekster vil også kunne være et kritisk korrektiv til dagens majoritetskultur og bidra til at elevene blir reflekterte samfunnsborgere, med respekt for mennesker med forskjellig ståsted. Eksempler på forfattere som bør være på pensum. **Utvikle et katolsk ordforråd.***

Konklusjon

Det er viktig at vi ved en katolsk skole setter kompetansemål og læringsmål inn i en sammenheng, og nettopp styrker opp under den katolske troslære hvor det katolske etos kommer til syne i de enkeltes fags arbeid med målene (viser her også til Overordnede del av læreplan for de katolske skolene samt synliggjøringstilleggene.

For å sikre dette, organiseres temaet «Ungdom og seksualitet» som et tverrfaglig emne i samarbeid med skolens helsesykepleier – fortrinnsvis på 10. års-trinn, men dersom ønskelig og hensiktsmessig, på 9. års-trinn.

I tillegg til målene som er nevnt over, vil vi under behandlingen av temaet også fokusere på begrepet ekteskap. Før gjennomføringen av undervisningen inviteres skolepresten og en representant fra skolens ledelse til et planleggingsmøte med trinnets lærere og skolens helsesykepleier.

OKB, Skolekontoret, 24.11.21